

JĘZYK POLSKI WYMAGANIA EDUKACYJNE

- **Ocena dopuszczająca** (wiedza i umiejętności konieczne)
- **Uczeń**
- wskazuje poprawnie tytuły, imiona i nazwiska autorów oraz przynależność epokową omawianych podczas lekcji utworów literackich wymienionych w programie nauczania ;
- dysponuje podstawową wiedzą na temat omawianej epoki: prawidłowo, chociaż w zakresie uproszczonym, definiuje kierunki w literaturze i sztuce, gatunki literackie, rozumie chronologię epoki;
- zna treść lektur w stopniu koniecznym (potrafi przedstawić istotne elementy akcji, najistotniejsze fakty dotyczące bohaterów) ;
- odczytuje omawiany tekst literacki na poziomie znaczeń dosłownych
- prowadzi zeszyt do języka polskiego (dopuszczalne luki, brak systematyczności) ;
- wykonuje prace domowe oraz ćwiczenia lekcyjne w sposób świadczący o zrozumieniu polecenia; (dopuszczalne chaotyczne, niepełne, uproszczone ujęcie);
- bez błędów odczytuje na głos utwór literacki, tekst publicystyczny – z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych;
- pisze w sposób umożliwiający odczytanie;
- uważnie słucha, odtwarza cudze opinie, zachowując logikę rozumowania ich autora;
- umie sformułować stanowisko w jakiejś sprawie, próbuje uzasadniać swoje sądy;
- z pomocą odnajduje w tekście czytany potrzebne informacje;
- czyta tekst ze zrozumieniem, określa stanowisko zajmowane przez autora – próbuje odtworzyć logikę cudzego rozumowania;
- odróżnia fakty od opinii;
- potrafi postawić tezę lub hipotezę;
- poprawnie dobiera argumenty do postawionej przez siebie tezy/ hipotezy;
- dostosowuje treść i formę komunikacji do odbiorcy;
- tworzy dłuższy tekst pisany (min. 250 słów- np. rozprawka, esej, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji;
- przygotowuje wypowiedź (wybiera układ kompozycyjny, analizuje temat, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);
- publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź (kilkuminutową);
- zna i stosuje podstawowe elementy etykiety językowej;
- komponuje wypowiedź pisemną i ustną wskazującą na podjęcie próby porządkowania myśli;
- stosuje język w wypowiedzi komunikatywny mimo licznych błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych;
- podejmuje rozmowę na zadany temat.

Uczeń niespełniający wymagań na ocenę dopuszczającą otrzymuje ocenę niedostateczną.

- **Ocena dostateczna** (wiedza i umiejętności podstawowe)
- Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę dopuszczającą, a ponadto:
  - dostrzega przynależność gatunkową omawianych podczas lekcji utworów literackich wymienionych w programie nauczania;
  - przedstawia ich problematykę w sposób poprawny merytorycznie (dopuszczalny chaos, ogólnikowość ujęcia, drobne nieścisłości rzeczowe);
  - rozumie wpływ (podstawowe konteksty)
    - a) podstawowych faktów historycznych i politycznych,
    - b) fundamentalnych założeń ideowych epoki na genezę oraz problematykę omawianych utworów;
  - dysponuje podstawową wiedzą na temat omawianej epoki: prawidłowo definiuje kierunki w literaturze i sztuce, gatunki literackie, rozumie chronologię epoki;
  - prowadzi zeszyt do języka polskiego w sposób systematyczny (dopuszczalne luki);
  - wykonuje prace domowe oraz ćwiczenia lekcyjne w sposób świadczący o posiadaniu podstawowej wiedzy oraz o próbie zbudowania przemyślanej odpowiedzi (dopuszczalne niepełne, uproszczone ujęcie);
  - odczytuje na głos utwór literacki, tekst publicystyczny – z uwzględnieniem podstawowych zasad ortofonii;
  - odczytuje omawiany tekst literacki na poziomie znaczeń dosłownych i odnajduje znaczenia przenośne;
  - pisze, uwzględniając podstawowe zasady graficznej i strukturalnej organizacji tekstu;
  - redaguje samodzielnie prosty tekst argumentacyjny (w formie pisemnej i ustnej);
  - czyta funkcjonalnie w celu uczenia się na poziomie znaczeń dosłownych i metaforycznych;
  - próbuje czytać wybiórczo, szuka informacji na określony temat;
  - rozróżnia myśli ważne od marginalnych. Gromadzi, selekcjonuje, opracowuje materiał;
  - potrafi publicznie wygłaszać wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu);
  - komponuje wypowiedź pisemną i ustną w sposób podporządkowany wobec przyjętego kryterium;
  - stosuje styl komunikatywny (z dopuszczalnymi schematami językowymi);
  - stosuje język w wypowiedzi komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych;
  - stosuje poprawnie ortografię (nieliczne błędy różnego stopnia), z interpunkcją niezakłócającą komunikacji;
  - operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych;
  - wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza notatki);
  - bierze udział w dyskusji.

- **Ocena dobra** (wiedza i umiejętności rozszerzające)

- Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę dostateczną, a ponadto:
- w sposób spójny i poprawny merytorycznie przedstawia problematykę omawianych podczas lekcji utworów literackich wymienionych w programie nauczania;
- podejmuje próbę samodzielnej ich analizy oraz interpretacji na poziomie dosłownym i przenośnym;
- dokonuje przemyślanej selekcji materiału rzeczowego;
- dostrzega i rozumie:

a) konteksty omawianych utworów (polityczny, historyczny, biograficzny, filozoficzny) - dopuszczalne nieścisłości rzeczowe, uproszczenia,

b) nawiązania literackie,

c) związki literatury z innymi dziedzinami sztuki,

d) zastosowane w tekście środki artystyczne i zabiegi kompozycyjne;

- dysponuje uporządkowaną wiedzą na temat omawianej epoki: prawidłowo definiuje kierunki w literaturze, sztuce, filozofii, gatunki literackie, rozumie tło polityczno-społeczne epoki;
- potrafi samodzielnie sformułować problem, postawić tezę, zgromadzić argumenty, hierarchizować je oraz przedstawić w logicznym wywodzie (dopuszczalne uproszczenia, nieścisłości);
- uzasadnia opinie, stawia hipotezy interpretacyjne;
- wykonuje prace domowe oraz ćwiczenia lekcyjne w sposób świadczący o pełnym zrozumieniu polecenia oraz o umiejętności selekcji materiału rzeczowego;
- prowadzi zeszyt do języka polskiego w sposób systematyczny;
- aktywnie uczestniczy w zajęciach lekcyjnych;
- recytuje utwór literacki – z uwzględnieniem podstawowych zasad ortofonii;
- mówi płynnie i precyzyjnie w związku z tematem z możliwością korzystania z samodzielnie przygotowanego konspektu;
- dostrzega perswazyjny charakter tekstów i mechanizmy językowej perswazji;
- uwzględnia specyfikę zarówno polszczyzny mówionej, jak i pisanej;
- sprawnie wyodrębnia w poznawanym tekście kultury istotne szczegóły, problemy, rozwija je, łączy elementy, ustala relacje przyczynowo-skutkowe, ocenia ich znaczenie;
- wskazuje powiązania pomiędzy głównymi informacjami zawartymi w tekście;
- porządkuje i hierarchizuje dobrane przez siebie argumenty, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi;
- podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie;
- komponuje wypowiedź pisemną i ustną spójną wewnątrznie, z graficznie wyodrębnionymi głównymi częściami;
- stosuje styl zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, wystarczającą leksyką;
- stosuje język w wypowiedzi z poprawną fleksją, w większości poprawnym słownictwem, poprawną frazeologią i składnią;
- stosuje poprawnie ortografię (nieliczne błędy) z nielicznymi błędami interpunkcyjnymi;

- potrafi wziąć udział w negocjacjach, dyskusjach, dostrzega kontrowersje, wyraża opinię i potrafi ją obronić.

- **Ocena bardzo dobra** (wiedza i umiejętności dopełniające)

- Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę dobrą, a ponadto:

- wykazuje inicjatywę badawczą;
- dostrzega i funkcjonalnie wykorzystuje:

- a) konteksty omawianych utworów (polityczny, historyczny, biograficzny, filozoficzny),
- b) aluzje literackie i ich funkcje,
- c) funkcję zastosowanych w tekście środków artystycznych i zabiegów kompozycyjnych,
- d) obecność i funkcję toposów;

- swobodnie i funkcjonalnie operuje bogatą i uporządkowaną wiedzą na temat omawianej epoki: prawidłowo definiuje kierunki w literaturze, sztuce, filozofii, gatunki literackie, rozumie tło polityczno-społeczne epoki;
- rozpoznaje cechy języka i stylu charakterystyczne dla utworów literackich poszczególnych epok;
- twórczo i krytycznie uczestniczy w zajęciach lekcyjnych;
- buduje próbki wypowiedzi silnie nacechowanych indywidualnością stylistyczną;
- w budowaniu komentarza odwołuje się do tekstu; odczytuje znaczenie metaforyczne, symboliczne;
- redaguje interpretację tekstu lub wypowiedzi/ szkic interpretacyjny;
- konstruuje komentarze do odbieranych tekstów kultury;
- redaguje wypowiedzi retoryczne, uwzględniając środki retoryczne;
- komponuje wypowiedź pisemną i ustną w sposób podporządkowany zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, przejrzystą, logiczną, z pełną konsekwencją w układzie graficznym;
- stosuje styl wypowiedzi jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, z urozmaiconą leksyką;
- stosuje język w wypowiedzi z poprawną składnią, frazeologią i fleksją, poprawnym słownictwem, świadomie i celowo operuje różnymi konstrukcjami składniowymi;
- stosuje bezbłędnie ortografię z nielicznymi błędami interpunkcyjnymi;
- prowadzi dyskusję, polemikę, negocjacje;
- przekonująco uzasadnia swoje stanowisko w rozmowie (rozumie stanowisko nadawcy).

- **Ocena celująca** (wiedza i umiejętności twórcze)

- Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- dysponuje wiedzą znacznie wykraczającą poza zakres materiału programowego, wynikającą z samodzielnych poszukiwań i przemyśleń;
- swobodnie i funkcjonalnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji i samodzielnie, systematycznie wzbogaca swoją wiedzę;

- odnosi sukcesy w konkursach, olimpiadach przedmiotowych (laureat/finalista);
- jest autorem samodzielnie wykonanej pracy o dużych wartościach poznawczych i dydaktycznych;
- konstruuje interpretacje porównawcze;
- samodzielnie inicjuje rozwiązania konkretnych problemów, zarówno w czasie lekcji jak i pracy pozalekcyjnej;
- potrafi uzasadnić swoje zdanie używając odpowiedniej argumentacji, będącej skutkiem nabytej samodzielnie wiedzy.

ZASADY OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI:

Kryteria dotyczą uczniów posiadających opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej, w której potwierdzono określone deficyty i charakter zaburzeń.

1. W pracy pisemnej z języka polskiego autorstwa ucznia, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie uwzględniamy w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowych liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek i i j, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: ę – em, ą – om,
- f) mylenia przedrostków z zaimkami, np.: pode szły; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: wklasie, zachwilę, napewno,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: rosinie zamiast rośnie, skosiny zamiast skośny,
- h) pisowni niezgodnej z zasadami ortografii (od uczniów wymaga się dobrej znajomości zasad ortografii, co powoduje nadmiernie do nich zaufanie i schematyczne ich stosowanie, np.: startóje bo startować, błędnej pisowni wyrazów, którymi nie rządzą zasady ortograficzne (których pisownię trzeba zapamiętać),
- i) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.

2. Uczeń, u którego stwierdzono dysgrafię ma prawo pisać bardzo wolno i stawiać niekształtne litery, pisać mało czytelnie i poza liniami.

3. Wszystkie inne uchybienia w pracy nie są uzasadnione wymienionymi dysfunkcjami.

4. Dysfunkcje słuchu – obniżamy kryteria oceniania zgodnie z zaleceniami poradni

5. Innego typu schorzenia – zgodnie z zaleceniami poradni.

6. Uczniom posiadającym opinię o wydłużonym czasie pracy wydłuża się czas prac pisemnych lub przewiduje się mniejszą ilość zadań.